

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. Εκλεκτικοί
- β. Προσωρινόν Πολίτευμα Επιδαύρου
- γ. Αρχή δεδηλωμένης

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Κατά την προεπαναστατική περίοδο οι Έλληνες μπορούσαν να συγκροτήσουν πολιτικά κόμματα.
2. Με το Σύνταγμα του 1844 κατοχυρώθηκε συνταγματικά το δικαίωμα του *συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι*.
3. Μέχρι τις εκλογές του Μάρτιου 1912 εκλέγονταν ως βουλευτές και στρατιωτικοί.
4. Στην εποχή του Όθωνα και του Βούλγαρη οι κυβερνήσεις χρησιμοποιούσαν συστηματικά μεθόδους εξαναγκασμού για να πείσουν τους εκλογείς.
5. Η πλειονότητα των προσφύγων τάχθηκε με το πλευρό των Φιλελευθέρων, πιστεύοντας ότι οι Αντιβενιζελικοί ήταν υπεύθυνοι για την καταστροφή.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Πώς διαμορφώθηκε η εξωτερική πολιτική του αγγλικού (μονάδες 7) και του γαλλικού κόμματος (μονάδες 7);

μονάδες 14

ΘΕΜΑ Β2

Ποιο ήταν το μεταρρυθμιστικό έργο της πρώτης κυβέρνησης Βενιζέλου;

μονάδες 11

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα παραθέματα που σας δίνονται, να αναφερθείτε στις πολιτικές εξελίξεις στην Ελλάδα από τη δεύτερη παραίτηση του Βενιζέλου έως και την είσοδο της Ελλάδας στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Μονάδες 25

Κείμενο Α

Στα τέλη του 1915 υπήρξε μια βαθιά τομή στην ιστορία του πολιτικού συστήματος και των αντίστοιχων κομμάτων ως συνέπεια των αντιπαραθέσεων για την είσοδο της Ελλάδας στον Α΄ Π.Π. Το τέλος εκείνης της χρονιάς σημαδεύτηκε από μια κρίση νομιμοποίησης λόγω της δεύτερης διάλυσης της βουλής. Αυτή η κρίση νομιμοποίησης κατέστρεψε τη θεμελιώδη συναίνεση για τις μεθόδους λύσης των αντιπαραθέσεων και έτσι κορυφώθηκε ταχύτατα, με αποσυνθετικές συνέπειες για το πολιτικό σύστημα... Επίσης, το 1916 οι συγκρουόμενες παρατάξεις επεδίωκαν να πετύχουν τους στόχους τους δια της βίας, παρουσιάζοντας κάθε πράξη βίας ως αντίδραση κατά βιαιοπραγιών και παρανομιών της άλλης πλευράς. Καθώς τα κόμματα προσπαθούσαν να κινητοποιήσουν όλο και περισσότερες κοινωνικές ομάδες, η σύγκρουση οξυνόταν όλο και περισσότερο... Η κοινωνική παθολογία των δύο παρατάξεων φαινόταν ακριβώς στο ότι, για να διατηρήσουν τη συνοχή τους, τόσο στην πολιτική τους πρακτική όσο και στην προπαγάνδα τους, διέκριναν όλο και λιγότερες διαφορές μεταξύ των αντιπάλων τους.

Gunnar Herring, *Τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα 1821-1936*, τ. Β΄, σσ.893-896, Αθήνα 2006

Κείμενο Β

Μια διαπίστωση είναι πώς η δεύτερη ανατροπή της νόμιμης κυβέρνησης Βενιζέλου και η επιτυχημένη αποχή των βενιζελικών από τις εκλογές του Δεκεμβρίου του 1915, οδήγησαν στην απονομιμοποίηση του καθεστώτος και την αναντιστοιχία του με την κοινωνία. Επίσης, ότι το κοινοβούλιο έπαυσε ουσιαστικά να λειτουργεί από το Μάρτιο του 1915 έως το καλοκαίρι του 1917 [...] Οι αντιλήψεις που εξέφρασαν τα αντιβενιζελικά κόμματα για να υποστηρίξουν την παρέμβαση του Κωνσταντίνου και τον καθορισμό της εξωτερικής (και λιγότερο της εσωτερικής) από το 1915 έως το 1917 ήταν τυχοδιωκτικές και πήραν αντικοινοβουλευτική μορφή. Μια ακόμη διάσταση του διχασμού αποτέλεσε η δράση παρακρατικών οργανώσεων σε μεγάλη έκταση. Και για τις δύο πολιτικές παρατάξεις της εποχής, καθοδηγητές τέτοιων ενεργειών υπήρξαν κυρίως κατώτεροι αξιωματικοί, υπαξιωματικοί και έφεδροι. Για να κατανοήσουμε την ένταση και το φανατισμό στα πλαίσια του εθνικού διχασμού πρέπει να προσθέσουμε, στα ισχυρά συλλογικά συμφέροντα και τις πιεστικές συγκυρίες, την εικόνα του εσωτερικού εχθρού που χρησιμοποίησε η προπαγάνδα, ιδίως από τις στήλες του βενιζελικού και αντιβενιζελικού τύπου και μάλιστα στα 1915-1917, που ήταν τα χρόνια της μεγάλης έντασης και των ακροτήτων. Τόσο ο βενιζελικός όσο και ο αντιβενιζελικός τύπος ισχυρίστηκαν ότι οι αντίπαλες παρατάξεις πρόδωσαν τα ιδανικά του ανορθωτικού αγώνα, που είχε ξεκινήσει το 1909, ευνοώντας τον παλαιοκομματισμό.

Θανάσης Μποχώτης, «Η εσωτερική πολιτική», *Ιστορία της Ελλάδας του 20^{ού} αιώνα, 1900-1922, οι απαρχές*, εκδ. Βιβλιόραμα, σ. 86,91

ΘΕΜΑ Δ1

Αντλώντας στοιχεία από το παρακάτω παράθεμα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε στις πολιτικές εξελίξεις στην Ελλάδα από τον Μάρτιο του 1935 έως τον Αύγουστο του 1936.

μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οι στρατιωτικοί ανέτρεψαν τον Τσαλδάρη στις 10 Οκτωβρίου 1935 και επέβαλαν στη Βουλή να ψηφίσει την κατάργηση της δημοκρατίας. Το δημοψήφισμα της 3^{ης} Νοεμβρίου 1935 επικύρωσε την καθεστωτική αλλαγή, αλλά ταυτόχρονα, με το εξωπραγματικό ποσοστό υπέρ της βασιλείας (97%), προϊόν καταφανούς νοθείας, στερούσε από το νέο καθεστώς την ουσιαστική λαϊκή νομιμοποίηση. Η παλινόρθωση δεν οδήγησε στην ομαλή λειτουργία του κοινοβουλευτισμού με σαφείς και σεβαστούς απ' όλους κανόνες του πολιτικού παιχνιδιού. Οι εκλογές της 26^{ης} Ιανουαρίου 1936, που διεξήχθησαν με το αναλογικό σύστημα, έφεραν πρώτο κόμμα τους Φιλελευθέρους, με απόλυτο αριθμό ψήφων αντίστοιχο με εκείνο που είχαν πάρει στις εκλογές του 1928, όταν είχε θριαμβεύσει ο Βενιζέλος. [...] Εξαιτίας του αναλογικού συστήματος ο σχηματισμός κυβέρνησης ήταν δυνατός μόνο από συνασπισμό κομμάτων με δύο θεωρητικές δυνατότητες: είτε μία μεγάλη αστική συμμαχία Φιλελευθέρων (126 βουλευτές) και Λαϊκών (72 βουλευτές) ή/και κονδυλικών της Γενικής Λαϊκής Ριζοσπαστικής Ένωσης (60 βουλευτές) είτε συμμαχία Φιλελευθέρων και ΚΚΕ (15 βουλευτές) με τη βοήθεια και μικρών δημοκρατικών κομμάτων ή ανεξάρτητων δημοκρατικών (12 βουλευτές). Η οξύτητα της αντιπαράθεσης βενιζελικών και βασιλοφρόνων στη διάρκεια της προηγούμενης τριετίας και η νωπή ανάμνηση της εκτέλεσης τριών ανώτερων αξιωματικών που συμμετείχαν στο κίνημα του 1935, σε μια κίνηση αντεκδίκησης της εκτέλεσης των έξι τον Νοέμβριο του 1922, καθιστούσαν αφύσικο στα μάτια των ψηφοφόρων τον μεγάλο συνασπισμό των αστικών κομμάτων. [...] «Η κατάσταση αυτή προέρχεται κατά πρώτον λόγον εκ της οσημέραι επιτεινόμενης κομμουνιστικής προπαγάνδας...κατά δεύτερον λόγον, αλλά ουχί ευθυνότερον λόγον, η κατάσταση αυτή προέρχεται εκ των αθεραπεύτων ερίδων των κομμάτων» έγραφε σε μπλε επιστολόχαρτο του ξενοδοχείου Πεντελικόν της Κηφισιάς, ο Ιωάννης Μεταξάς, στο σχέδιο εισήγησής του στον βασιλιά για την κήρυξη του στρατιωτικού νόμου, δηλαδή της δικτατορίας της 4^{ης} Αυγούστου 1936. Μετά από σκέψη διέγραψε τον δεύτερο λόγο και κράτησε ως μόνη αιτιολογία την τελετουργική επίκληση του κομμουνιστικού κινδύνου. [...] Μετά την παλινόρθωση της δυναστείας η επιβολή της δικτατορίας χρειαζόταν και τη συγκατάθεση του βασιλιά, που για ορισμένους ήταν ο αληθινός εμπνευστής της κατάργησης του συντάγματος. [...] Ο Μεταξάς και ο Γεώργιος επωφελήθηκαν από τις αντικοινοβουλευτικές τάσεις στην ίδια την Αγγλία, ανάμεσα στους πολιτικούς και τα στελέχη της δημόσιας διοίκησης. Η επιβολή της δικτατορίας δεν θα ήταν ποτέ τόσο ομαλή χωρίς τη συμπάθεια του άγγλου πρεσβευτή στην Αθήνα σερ Σίντεϋ Ουωτερλώ, ο οποίος συνδιαμόρφωνε και δεν απηχούσε απλώς την αγγλική πολιτική στην Ελλάδα.

Χρήστος Χατζηιωσήφ, *Κοινοβούλιο και δικτατορία*, Ιστορία της Ελλάδας του 20^{ου} αιώνα, 1922-1940. Ο Μεσοπόλεμος, σσ.111-114, τ. Β2, εκδ. βιβλιόραμα